

Az öltözetek fontos kellékei voltak az övek, tarsolyok, kesztyűk és harsnyák. Ékszeret kevesen és keveset viseltek. A koronázásukon kívül köpenykapcsok és mellkaszívek ékesítették a román kor emberét.

3.4. A gótika művészete és viselete

„... Dicsérfény, s díjdon én Uram, kezdednek minden alkotása...”

Szent Ferenc Naphimnusza

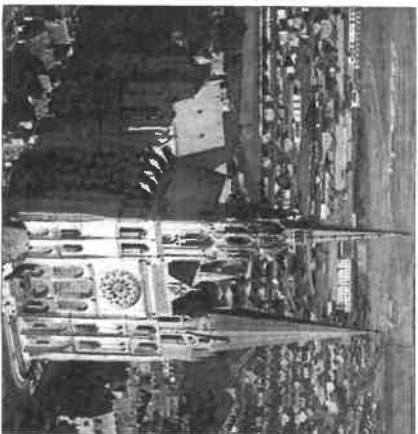
Társadalom és gazdaság

A XIV. században, míg Kelet-Európában a feudális virágkorát élte, nyugaton a városi polgárság ipar- és kereskedőtevékenységének erősödésével már a feudalizmus válságjelenségei mutatkoztak. A központi hatalmat az egyház és a polgárság is támogatott. A XIV. században kezdett törekvések indultak a központosított államhatalom megteremtésére. A század végén megkezdődött a nagy földrajzi felfedezések korszaka. A német tartományokban, Franciaországban és Magyarországon (az Anjouk udvarában) virágzott a *lovagi kultúra*.

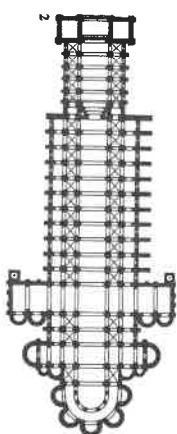
A nyugati polgárságot az életszeretet és a valláosság egyaránt jellemezte. Új vallási és világi igényekre a művészet újításokkal válaszolt.

Építészet, szobrászat, festészet

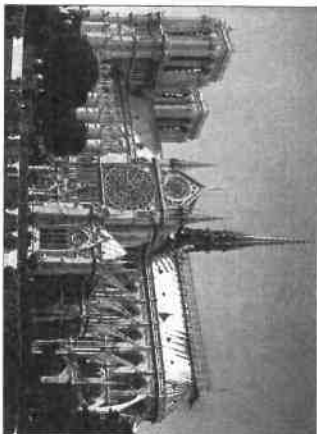
A XII. század közepétől Franciaországban alakult ki a *korai gótika* legiesen könnyed, felfelé törvő építészeti stílusa.

A chartres-i székesegyház (éjtsd: sánt, 1194–1220)

A egykori cluny-i (éjtsd: klun) apátság templom alaprajza, a gótikus templomepítészet mintája

A párizsi Notre Dame a Szajna felett (1200–1240)

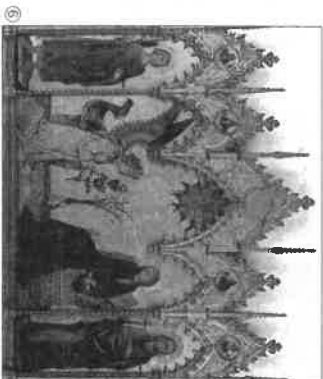
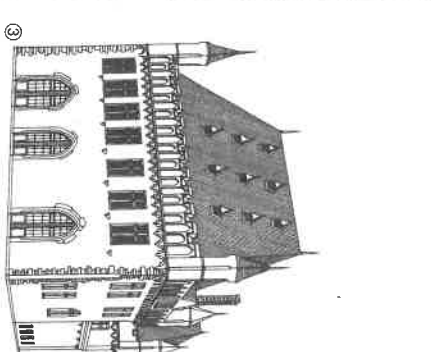
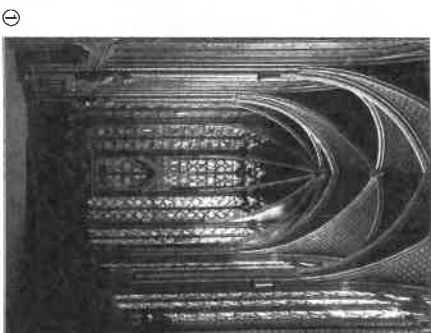
A XII. századtól a német területeken, Angliában és Magyarországon is elterjedt.

A reneszánsz kori elnevezés: gótikus, azaz gótoktól eredő, vagyis barbár jelent. A gótikus építészeti jelentős technikai újítása a csúcsíves boltozás, és a külső falakhoz épített *támaszpillérek* sora, amelyek minden eddiginél magasabb, nagyobb és világosabb katedrálisok építését tették lehetővé. A szerkezeti elemeket díszes tornyocskák és faragások rejtik el. Az egbe törő hatalmas köcsipkés ablakok színes, *ólomkeretbe foglalt* üvegen át varázslatos fényt sugároztak a templom belsejébe. A kevés falfelület miatt ezeken az üvegablakokon jelentek meg a vallásos történetek. A templomok díszítésében már világi tárgyat ábrázolásokkal is találkozhatunk.

A *világi építészeti* is új formákkal gazdagodott. Erődök helyett *lovagvárak*, zárt, sötét lakóépületek helyett *faváros*, az emeleten csúcsíves ablakos *házaikat* építettek. Megjelentek a *céhnek székházai*.

A *szobrászat* a gótika virágkorában kilépett a díszítőszobrászat szűk keretei közül, és egyéniség, világi szépség jellemző (például a reimsi katedrális szobrai). Érzelmek és áhítat sugárzik a származó oltárokat faragott vagy festett alakjaikról.

A *festészet* megújítása németalföldi mestereknek köszönhető. A *Limburg fivéreik* híres kalendáriumképeit festették meg *Berry herceg képekgyűjteményében*. A kéziratos könyv képein a természeti környezet, a távlatos ábrázolás, a háttér fontossága mind új

- ① *Sainte-Chapelle* (éjtsd: szent sápell; 1243–1248, Párizs)
A kétszintes kápolna felső szintje
- ② *Szent Jakab szobra* a *Sainte-Chapelle*-ből
- ③ *A tálakozók céhnének székháza* (XIV. sz. vége, Frankfurt am Main, Németország)
- ④ *Limburg fivéreik*: *Berry herceg képekgyűjteménye*
A festést hátterében gótikus poltatók, előtérben szűnő-vető porzósokat láthatunk
- ⑤ *Jan van Eyck* (1390–1441), *Angyalok üdvözlése* (résztlet)

- A festő nagyobb táblaképet új uat nyitottak a festészet előtt
- ⑥ *Simone Martini* (1265–1311), *Angyalok üdvözlése*
A képen a természetű ábrázolás első nyomait láthatjuk

szemléletet mutat. (Majd csak 1445-ben jelenteti meg Gutenberg az első nyomtatott könyvet.) A természetű ábrázolás igénye vezettetett az olajfestés tálmányához. Addig csak szobrokat festettek így. Az itáliai festészet is a gótika idején újult meg. A festők azonban nem az északi mesterek, hanem a bizánci stílus alapján indultak. Az olasz gótikának ezt a nagy századát *trecentónak* (éjtsd: trecento),

Gioto di Bondone (éjtsd: dzotto, 1266–1337): *Jézus siratása* (Padova)